

gehör och hoppet att, om så nu inträffar, det vid nästa års riksdag af en större förmåga och med framgång förnyas, som föranleder mitt yrkande:

att Riksdagen för sin del måtte besluta den ändring i 6 § Regeringsformen, att vid uppräknandet af cheferna för statsdepartementen måtte tilläggas: en chef för departementet för landtbruket och öfriga näringar samt att antalet af de så kallade konsultativa statsråden måtte inskränkas till två.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

• Stockholm den 26 Januari 1880.

Eric Sparre.

N:o 90.

Af Herr M. Rubenson: Angående anslag till det allmänna nordiska skolmötet i Stockholm år 1880.

Den svenska bestyrelse, hvilken blifvit på det sätt, som vid senaste allmänna nordiska skolmötet i Köpenhamn bestämdes, tillsatt för att bereda nästa allmänna nordiska skolmöte eller det, som skall hållas i Stockholm år 1880, har under den 30:de december 1879 till Kongl. Maj:t inlemnadt en så lydande ansökan:

”I öfverensstämmelse med beslut vid det år 1877 i Köpenhamn hållna allmänna nordiska skolmötet skall nästa sommar ett dylikt möte hållas här i Stockholm, det fjerde i ordningen af sådana möten; och hafva undertecknade i den ordning, som vid Köpenhamns-mötet bestämdes, blifvit utsedde att utgöra mötets härvarande betyrelse.

Då det i nu omförmälda egenskap åligger oss att vidtaga åtgärder för

mötets anordnande och deribland att tillse, det nödiga medel beredas för att bestrida möteskostnaderna, våga vi i djupaste underdånighet vända oss till Eders Kongl. Maj:t med begäran, att af statsmedel måtte anvisas 5000 kronor såsom bidrag till mötet. Till stöd för denna framställning torde det tillåtas oss att i underdånighet anföra följande:

Det lider icke något tvifvel, att de allmänna skolmötena äro af stort gagn för undervisningen, i det att lärarne genom deltagande i de allmänna förhandlingarne och enskilda samtal med andra, som egnat sig åt lärarekallet eller eljest därför intressera sig samt studerande af de utställda föremålen få ett annars icke erbjudet tillfälle att inhemta resultaterna af en vidsträckt erfarenhet och jemföra dem med sin egen och dymedelst vinna ökad duglighet för fullgörande af sina viktiga åligganden såsom ungdomens handledare. Det nu anförda läroverken kunna sägas företrädesvis gälla för de å landsbygden bosatte folkskolelärare, hvilka enligt sakens natur mer än andra lärare äro under utöfvande af sin befattning i allmänhet hänvisade till endast eget omdöme utan tillfälle att ofta rådgöra med andra, som arbeta i samma fack. Nu är emellertid förhållandet det, att de, för hvilka mötena sålunda medföra det mesta gagn, hafva de största svårigheterna att bestrida de icke obetydliga utgifter, som krävas för att kunna bevista dylika möten. Vi föreställa oss därför det vara en statsangelägenhet af stor vikt att underlätta tillfället för lärare i allmänhet och särskildt för folkskolelärarne att närvara vid de allmänna skolmötena och detta i allt högre grad, ju större och mer mångsidig den erfarenhet är, som vid mötena representeras. Den omständighet, att en utställning af undervisningsmateriel skall anordnas vid det tillstundande mötet likasom vid en del föregående, torde få anses utgöra en ytterligare anledning för staten att mellankomma, enär kostnaderna för sådana utställningar svårligen kunna med någon grad af billighet påläggas obemedlade mötesdeltagare, hvilka i allt fall måste underkasta sig kända uppoffringar för att kunna bevista mötet.

Också hafva regeringarna och representationerna så väl i Sverige som Danmark genom beviljande af statsanslag för dessa möten visat sig högt uppskatta deras betydelse för det allmänna.

Sedan den bestyrelse, som utsetts att förbereda det sjette allmänna svenska folkskolemöte i Örebro år 1868, beslutat att utvidga detta mötes verksamhet utöfver det område, inom hvilket de äldre mötena hållit sig, bland annat genom att anordna utställning af lärjungars arbeten och inbjuda folkskolans vänner i Norge, Danmark och Finland att deltaga i mötet, beviljade Eders Kongl. Maj:t på derom gjord framställning ett anslag af 780 kronor till detta möte, hvarjemte en enskild riksdagsman vid 1868 års riksdag väckte förslag derom, att 2000 kronor skulle beviljas till bestridande af mötets kostnader för en exposition af dåtidens bästa skolmateriel, lefvande

undervisning i nyare undervisningsmetoder och andra nödiga utgifter för mötet. Med anledning af detta förslag anhöll Riksdagen i sin skrifvelse angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel det Eders Kongl. Maj:t, om besparingarna å hufvudtiteln dertill lemnade tillgång, täcktes anvisa 2000 kronor till mötet för bestridande af kostnaderna för en exposition af skolmateriel m. m. I öfverensstämmelse med denna hemställan beviljade Eders Kongl. Maj:t ett ytterligare understöd till mötet; hvarjemte Eders Kongl. Maj:t anvisade medel till bekostande af en vid mötet genom ecklesiastikdepartementets försorg anordnad utställning af undervisningsmateriel.

Med anledning af en ansökan från den bestyrelse, som tillsatts för att förbereda 1877 års skolmöte i Köpenhamn, begärde och erhöll danska regeringen utan gensägelse af riksdagen ett anslag af 5000 kronor såsom bidrag till bestridande af möteskostnaderna; och yttrades i framställningen härom till Riksdagen, att dylika möten otvifvelaktigt äro af icke oväsentlig betydelse för folkskolans utveckling samt att anslaget påkallades deraf, att en stor del af mötesdeltagarne måste antagas vara mindre bemedlade. Att samma åsigt fortfarande hyses af danska regeringen framgår deraf, att denna regering med åberopande af enahanda skäl gjort framställning till den nu församlade riksdagen om beviljande af 5000 kronor till reseunderstöd åt danska deltagare i det tillstundande mötet i Stockholm. Denna framställning har emellertid ännu icke hunnit prövas af riksdagen.

Då således det tillernade mötets betydelse för det allmänna torde få anses ostridig, då på grund häraf statsanslag för dylikt ändamål förut af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen beviljats; då sådana medel jemväl af den danska regeringen och riksdagen anvisats för det senaste mötet i Köpenhamn; då framställning om anslag till reseunderstöd till danska deltagare i det blifvande mötet i Stockholm gjorts af danska regeringen hos riksdagen; då slutligen med hänsyn till de betydliga kostnaderna för dylika möten, i synnerhet när utställning af undervisningsmateriel vid dem anordnas, nu i fråga varande möte knappast kan åstadkommas utan bidrag af allmänna medel, tveka vi icke att antaga, det Eders Kongl. Maj:t skall finna tillräckliga skäl anförda därför, att staten må, förutom den lindring i befodringsafgifter å jernväg, som vid liknande tillfällen brukar medgifvas och hvarom vi närmare tiden för mötets hållande vilja göra underdånig framställning bevilja mötet ett särskildt anslag. Vi våga därför i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af statsmedel anvisa 5,000 kronor, såsom bidrag till kostnaderna för det fjerde allmänna nordiska skolmötet, som skall instundande sommar hållas här i hufvudstaden samt, derest icke andra medel finnas att tillgå, hos näst sammanträdande riksdag göra framställning om beviljande för ändamålet af ett anslag å förenämnda belopp.»

Denna ansökning har emellertid icke föranledt någon Kongl. proposition till innevarande riksdag. Orsaken dertill är utan tvifvel att söka i den omständighet, att ansökningen icke kunde af bestyrelsen inlemnas förr, än de till åttonde hufvudtiteln hörande statsregleringsfrågor blifvit i hufvudsaken handlagda hos regeringen. Att detta varit det afgörande skälet kan man utan fara för misstag sluta deraf, att en tidigare inkommen ansökan om anslag af 10,000 kronor såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för det skandinaviska naturforskaremötet i Stockholm detta år, föranledt Kongl. Maj:t att i årets proposition angående statsverkets tillstånd och behof, begära för ändamålet ett extra anslag af 10,000 kronor. Af det vid propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet inhemtats vidare, att utan propositions aflåtande några medel icke finnas att för dylikt tillfälligt behof anlita, ett förhållande, som högst sannolikt äfven gäller det i fråga satta bidraget till skolmötet, åtminstone i afseende å sådana besparingar, som för närvarande kunna vara kända.

Då nu det syftemål, skolmötet äsyftar att befrämja, måste anses vara af lika stor vikt, som det, hvilket afses med naturforskaremötet; då i afseende å skolmötet ett ytterligare skäl för anslags beviljande ligger deri, att deltagarne i mötet i allmänhet tillhöra de mindre bemedlade klasserna, hvarför hvarje lindring i afgifterna vid mötet är önskvärd för att bereda tillfälle för så många som möjligt att deltaga deri; då utställningen af undervisningsmateriel vid skolmötet orsakar betydliga kostnader, som icke hafva någon motsvarighet vid naturforskaremötet, och en dylik utställning obestriddigen är mycket lärorik för dem, som gjort ungdomens undervisning till sitt lefnads-mål; då slutligen det belopp, som blifvit i fråga satt för skolmötet, endast är hälften så stort, som det Kongl. Maj:t föreslagit för naturforskaremötet, föreställer jag mig att Riksdagen icke skall vilja undandraga sig att, i öfverensstämmelse med hvad danska riksdagen enhälligt beslöt för mötet i Köpenhamn, genom ett anslag af 5,000 kronor understödja ett möte, som, att döma efter danska regeringens för den nu i Köpenhamn församlade riksdagen framlagda två särskilda propositioner, den ena afseende ett anslag af 5,000 kronor och den andra ett tilläggsanslag å 6,000 kronor, samt det danska folkettingets finanslagutskotts utan skiljaktighet gifna, vid behandlingen i folkettinget hittills utan anmärkning lemnade tillstyrkan af samma proposition, antagligen kommer att af danska staten genom anslag af icke mindre än 11,000 kronor befordras, och som utan tvifvel skall komma att medföra goda frukter för folkskolan, hvars höjande med skäl städe varit ett af riksdagens käraste sträfvan.

På grund af hvad, mötesbestyrelsens förestående ansökan och här ytterligare anförts, tager jag mig friheten hemställa:

att Riksdagen ville besluta att anvisa ett extra anslag af 5,000 kronor, att efter Kongl. Maj:ts disposition i mån af behof användas såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för det allmänna nordiska skolmötet i Stockholm innevarande år.

Handlingar, utvisande behöfligheten af det begärda anslaget, skola hållas Statsutskottet tillhanda.

Stockholm den 27 Januari 1880.

Moritz Rubenson.

Häruti instämmer

A. H. Fock.

N:o 91.

Af Herr **O. R. Themptander:** *Med förslag till lag angående inteckning i jernväg och i sammanhang dermed erforderliga författningar.*

Då Riksdagen upprepade gånger erkänt behovet af en lagstiftning, som på ett tillfredsställande sätt kunde ordna de rättsförhållanden, som efter tillkomsten i vårt land af enskilda jernvägar uppstått mellan deras egare och staten eller enskilda personer, hvilka lemnat lån för jernvägarnas utförande, *då* den af Kongl. Maj:t till sistlidna Riksdag aflättna nådiga proposition till lagstiftning i detta ämne till alla hufvudsakliga delar vann understöd af Lagutskottet och oförändrad antogs af Första Kammaren, samt inom Andra Kammaren, der omröstningen öfver förslaget utföll med 63 ja mot 88 nej, en ganska betydlig minoritet sålunda uttalade sig till förmån för detsamma, *och då* en lagstiftning sådan som denna, hvilken till följd af ämnets beskaffenhet erbjuder svårigheter af hvarjehanda art, naturligt nog, måste till en